

SUSAN BLACKMORE, A MEMETIKA „MÉHKIRÁLYNŐJE”, AVAGY AHOL A PARAPSZICHOLÓGIA ÉS A MEMETIKA TALÁLKOZIK

Mostani hírlevelünk témája a memetika, Dawkins után talán legismertebb alakja, a pszichológiát és élettant végzett, Angliában tévésztárrá avanszált Susan Blackmore. Mindenki Sue-ja eredetileg egy diákja dolgozata kapcsán kezdett el érdeklődni a mém-teória iránt. Saját bevallása szerint nem egy elméletalkotó típus, ezt a feladatot inkább a már általatosok is jól ismert Dawkinsra bízta. Inkább csak kisebb kiegészítésekkel gazdagította, továbbgondolta, és a pszichológus szemüvegén keresztül értelmezte a memetikát. Ő maga szkepticizmussal él mindennel szemben, amivel a világban találkozik. Nem véletlen tehát, hogy fő szakterülete a parapszichológia maradt.

Susan Blackmore pszichológiából és élettanból diplomázott az Oxfordi Egyetemen, majd PhD fokozatát parapszichológiából és környezetpszichológiából szerezte. Világszerte ismertté azonban a memetikával foglalkozó ismeretterjesztő műve, A mémgépezet tette.

Az 1999-ben megjelent (magyarul 2001-ben) könyv Dawkins mém-teóriáját eleveníti fel, újra kivívva a tudományos közélet támadásait, újabb vitákat kirobbantva a memetika tudományosságának kérdéséről. Ez annak köszönhető, hogy Blackmore memetikai elvekkkel próbál számos mindennapi jelenséget magyarázni, ráadásul odáig is elmegy, hogy a vallásokat, a tudatot, sőt magát a személyiséget is mémek halmazának tekinti. Tehát a könyv elég provokatív stílusban íródott és kényes kérdéseket vet föl. Mindehhez még hozzájárul Blackmore személyisége, mint merész jelensége a tudományos világnak.

Magyar nyelven is számos publikációja elérhető, ezek közül az egyik legérdekesebb az Ébredés a mémálmából, melyben arra hívja fel a figyelmet, hogy le kell számolnunk az agyunkban élőködő, minket folyton irányítani akaró mémekkel. Fontos lenne megtalálnunk önmagunkat a cikázó mémek mögött, és megpróbálni saját életünket élni, irányítani cselekvéseinket, döntéseinket. Ugyan igen csábító elmélet a memetikáé, azonban meg kell találnunk az egészséges egyensúlyt, fel kell ismernünk Dawkins veszélyes ideáját is. Érdekes tehát kritikusan szemlélni azért Blackmore gondolkodásmódját, és vigyázni nehogy átlépjük a vékony határvonalat a tudomány és a manapság oly népszerű ezoterika között.

Habár Blackmore számos kirándulást tesz a memetika rejtélyes világába, de ezt mégis a parapszichológia és a transzcendencia területéről teszi. Eredeti szakterületéhez híven a 2004-ben írott, legutóbbi könyve a tudatot hivatott magyarázni. A Consciousness: An Introduction egyelőre csak angolul olvasható, de remélhetőleg hamarosan magyarul is kézbe vehetjük. Összefoglalója az eddigi tudományos, filozófiai és transzcendens vélekedéseknek, többek között olyan szerzőktől, mint Daniel Dennett, John Searle, Francis Crick, Antonio Damasio, V.S. Ramachandran, Rene Descartes, David Hume, William James, és Buddha. Mindemellett olyan témákkal foglalkozik kimerítően, mint

az elme és a test problémája, a tudat nagy problémája, mesterséges intelligencia, evolúció, parapszichológia, módosult tudatállapotok, a zen-buddhizmus és meditáció.

Mindenki Sue-ja külön jelenség, többszínű hajával, provokatív stílusával akaratlanul magához vonzza tekintetünket. A Bristolban - a kémiáról egy nagyobb kanyarral a televíziózásra váltott - Dr. Adam Hart-Davis-szel együtt élő pszichológus is belekóstolt a televíziós show-műsorok világába. Sztárrá válva így csodabogárként a konzervatív angol médiában. Többek között a Big Brother című, nálunk is sikerrel futott valóságshowban pszichológuskodott, illetve vitaműsorokban szerepel, mint a transzcendens élményeket átélő személyek tudományosságát képviselő vitapartnere. A szabadúszó író nő liberális és memetikai gondolkodásmódjából következik, hogy Isten létét alaposan megkérdőjelezi, ez az ateizmus műveinek egyik vezérfonala is. Nem véletlen kardoskodik Dawkins és a szkeptikusok mellett a vallások ellen. Ennek ellenére azonban aktívan űzi a zen-t, habár lépten-nyomon hangsúlyozza, hogy ő maga nem buddhista. A módosult tudatállapotok egyik érdekes kérdése a drogok hatásmechanizmusa, nem véletlen tehát, hogy Blackmore is a drogok legalizálása mellett érvel, tovább provokálva ezzel a tudományos világot.

Habár Blackmore, akárcsak a többi memetikus, nagyon megosztó jelenség, mégis érdemes odafigyelni rá, és belelapozni a memgépezetbe, akárcsak többi művébe. Így a memetika iránt érdeklődőknek nem árt egy pillantást vetni Blackmore érdekes világára.

Linkek:

- <http://www.susanblackmore.co.uk/memetics/> (angol)
- http://www.amazon.com/Consciousness-Introduction-Susan-Blackmore/dp/019515343X/sr=8-1/qid=1172747326/ref=pd_bbs_1/102-6336010-9334527?ie=UTF8&s=books (angol)
- http://hu.wikipedia.org/wiki/Susan_Blackmore
- <http://www.terebess.hu/keletkultinfo/ebredes.html>
- <http://www.terebess.hu/keletkultinfo/odafigyeles.html>